

**І. А. Калабуха, Є. М. Маєтний, О. В. Хмель, В. Є. Іващенко, Р. А. Веремеєнко, Я. М. Волошин,
М. В. Брянський, В. В. Хмель, А. Є. Олесь**

ВИБІР КРИТЕРІЇВ ОЦІНКИ СПІВВІДНОШЕННЯ ВАРТІСТЬ/ЕФЕКТИВНІСТЬ ПРИ ХІРУРГІЧНОМУ ЛІКУВАННІ ХВОРИХ НА ОБМЕЖЕНІ ФОРМИ ХІМІОРЕЗИСТЕНТНОГО ТУБЕРКУЛЬОЗУ ЛЕГЕНЬ

ДУ "Національний інститут фізіатрії і пульмонології ім. Ф. Г. Яновського НАМН України"

Актуальність

Епідеміологічна ситуація, щодо захворюваності на туберкульоз, продовжує викликати занепокоєння спеціалістів у галузі охорони здоров'я. Незважаючи на значні успіхи консервативного лікування хворих на деструктивний туберкульоз легень, основним засобом, що дозволяє радикально позбавляти пацієнта від деструкції, залишається хірургічне втручання. В умовах реформування галузі та вирішення нагальних питань лікування пацієнтів постає потреба у розрахунках ефективного використання коштів і оптимізації методів лікування.

Мета — визначити оптимальні критерії розрахунків оцінки співвідношення вартість/ефективність при хірургічному лікуванні хворих на обмежені форми хіміорезистентного туберкульозу легень.

Матеріали та методи

З метою оцінки та визначення факторів впливу на показники класичних розрахунків співвідношення вартість/ефективність при хірургічному лікуванні хворих на обмежені форми хіміорезистентного туберкульозу легень було проаналізовано особливості перебігу хвороби 65 пацієнтів з даною патологією. При первинному аналізі із застосуванням «Медичної інформаційної системи «MCMED» та «MCMEDScientific». Було вибрано випадки лікування хворих на обмежені форми хіміорезистентного туберкульозу легень та проведено аналіз за основними показниками. Враховуючи репрезентативність обстеження та визначення попередніх прогностичних факторів впливу розрахунки проводились у відносних одиницях та відсотках.

До обліку брали загальні дані (вік, стать), групу обліку, в якій спостерігався пацієнт на час виявлення рецидиву, термін виникнення рецидиву від завершення попереднього випадку, рентгенологічні зміни, які спостерігалися при завершенні лікування, їх поширеність та локалізацію, бактеріовиділення та хіміорезистентність при виявленні рецидиву. Збір, зберігання матеріалів дослідження, а також виконання розрахунків виконувались із застосуванням ліцензійних програмних продуктів, що входять до пакету Microsoft Office Professional 2007, ліцензія Russian Academic OPEN No Level № 43437596. Дослідження проводилося за кошти державного бюджету. Кількісні показники порівнювались з використанням критерію Стюдента, якісні — з використанням критерію Уїлкоксона. Фармакологічні показники для оцінки факторів впливу на співвідношення вартість/ефективність при хірургічному лікуванні хворих на обмежені форми хіміорезистентного туберкульозу легень використовували стандартні: cost of illness analysis (аналіз вартості захворювання) — як

попередній аналіз для визначення та оцінки дійсної вартості терапії хвороби згідно з формулою. Cost-effectiveness (аналіз «вартість-ефективність») — як попередній аналіз «вартість-ефективність» застосовували для порівняння лікування за ідентичними критеріями ефективності з розрахунком вартості лікування, визначення ефективності, оцінки якості життя та вимірювання прямих витрат.

Ефективність витрат, дозволила порівняти, як попередні витрати, так і ефективність хірургічного лікування при лікуванні пацієнтів на обмежені форми хіміорезистентного туберкульозу легень. Ґрунтуючись на показниках ефективності лікування розрахованих на базі II терапевтичного відділення НІФП (НДРА0106) був розрахований коефіцієнт «витрати-ефективність» КВЕ. Непрямі витрати, що стосуються результатів лікування в даному дослідженні не розраховувались.

Середні витрати — оцінювались як лікування та діагностика неускладненого перебігу легеневого туберкульозу та пацієнтів з РТБ. Безумовно дані крайні вартості оцінки доцільно вивчають за допомогою методу аналізу чутливості, але попереднє вираження витрат за допомогою середніх оцінок у відсотках дало можливість визначити витрати при різних варіантах перебігу хвороби.

Результати дослідження

Попередній розгляд факторів маючих асимптотичну значимість на показники класичних розрахунків співвідношення вартість/ефективність при хірургічному лікуванні хворих на обмежені форми хіміорезистентного туберкульозу легень показав наступне. Найбільшу значимість при розрахунках cost of illness analysis мали фактори резистентності (ХТБ, МРТБ, РРТБ), терміни виникнення рецидиву та тривалість попереднього курсу консервативного лікування. Вплив даних показників на середні витрати досягав 74 % та впливав на медіану розрахунку середньої вартості в межах від 25–75 %. Показники впливу в межах 25–30 % виявились бактеріовиділення, супутні захворювання, рентгенологічні ознаки ураження легень (більше двох сегментів).

При розрахунках cost-effectiveness фактори з асимптотичною значимістю вище 75 % виявились хіміорезистентність та розповсюдженість процесу та тривалість режиму хімотерапії. Показниками впливу в межах 25–30 % визначено вік, супутня патологія (ВІЛ та цукровий діабет впливають медіану розрахунку до 65 %, ІХС, гіпертонічна хвороба — до 42 %). Коефіцієнт «витрати-ефективність» ВДТБ в ускладнених формах перебігу хвороби на 62 % нижче від аналогічних показників МРТБ.

Суттєвий вплив на фармакологічні показники при оцінці співвідношення вартість/ефективність при

хірургічному лікуванні хворих на обмежені форми хіміо-резистентного туберкульозу легень мали випадки рецидиву хвороби. Попередній аналіз вказує збільшення на 12 % середньої вартості лікування при РТБ та збільшення загальної вартості курсу лікування.

Висновки

1. Вплив організаційних факторів на співвідношення вартість/ефективність досягає 74 %.
2. Зменшення кількості випадків МРТБ дозволяє на 37 % знизити середню вартість лікування, даної категорії пацієнтів.
3. Хірургічне лікування хворих на обмежені форми

ЛІТЕРАТУРА

- 1 Gold M.R., Siegel J.E., Russel L.B. at al. Cost-effectiveness in health and medicine, 1996, NY, Oxford University Press.
- 2 Клинические испытания лекарственных средств / Под ред. В.И. Мальцева, Т.К. Ефимцевой, Ю.Б. Белоусова, В.Н. Коваленко. — К.: Морион, 2002. — 352 с.
- 3 Экономическая оценка эффективности лекарственной терапии (фармакоэкономический анализ) / Под ред. П.А. Воробьева. — М., 2000. — С. 28–48
- 4 14-й Европейський конгрес Міжнародного товариства фармакоекономічних досліджень ISPOR «Рациональні рішення в охороні здоров'я в часи економічних викликів» / А. В. Степаненко [та ін.] // Єженедельник АПТЕКА. — 2011. — № 46. — С. 14-15.
- 5 Бездітко Н. В. Сучасні підходи до фармакотерапії бронхіальної астми: клінічні та фармако-економічні аспекти / Н. В. Бездітко, О. А. Кириченко // Клініч. фармація. — 2013. — Т. 17, № 1. — С. 28-32.
- 6 Ефективність витрат при лікарському забезпеченні хворих з використанням основних елементів фармакоекономіки / В. А. Чепракова, Т. М. Бондарєва, Р. А. Манар, О. А. Видяєва // Фармац. часопис. — 2007. — № 1. — С. 118-119.
- 7 Заліська О. М. Дослідження ролі фармакоекономіки і фармацевтичної опіки для про-філактики і лікування захворювань / О. М. Заліська, К. І. Пушак // Вісн. фармації. — 2004. — № 4. — С. 45-48.
- 8 Заліська О. М. Референтне ціноутворення та оцінка медичних технологій — провідні теми 15-го Європейського конгресу Міжнародного товариства фармакоекономічних досліджень ISPOR Берлін, листопад 2012 р. / О. М. Заліська, В. В. Толубаєв, Ю. В. Качерай // Рациональная фармакотерапия. — 2013. — № 1. — С. 30-32.
- 9 Заліська О. М. Фармакоекономіка і раціональне використання ліків: Навч. посібник / МОЗ України / За ред. Б. Л. Парновського. — Львів, Афіша, 2014. — 252 с
- 10 Михайлович Ю. Й. Розробка доказових підходів для використання фармакоекономічних даних країн європейської співдружності та Північної Америки в охороні здоров'я України з метою удосконалення управління якістю медичної допомоги (уроки міжнародного досвіду) / Ю. Й. Михайлович // Журн. НАМН України: науковий журнал Президії НАМН України. — 2012. — Т. 18, №1. — С. 92-99.
- 11 Мудрак І. Г. Оцінка медичних технологій та фармакоекономічний аналіз лікарських засобів при впровадженні формулярної системи в Україні / І. Г. Мудрак, О. М. Заліська, Т. С. Колач // Фармац. журн. — 2010. — № 4. — С. 15-18.
- 12 Слабкий Г. О. Від фармакоекономічних досліджень — до оцінки медичних технологій: досвід країн світу / Г. О. Слабкий, О. Ю. Марков, О. В. Горбенко // Україна. Здоров'я нації. — 2011. — N 3. — С. 132–142.